

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Kuronen, Mikko

Title: Faktorer som påverkat ordintonationen och kvantiteten i finlandssvenskan

Year: 2022

Version: Published version

Copyright: © University of Oulu, 2022.

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Kuronen, M. (2022). Faktorer som påverkat ordintonationen och kvantiteten i finlandssvenskan. In K. Lepistö, R. Kosunen, & E. Risto (Eds.), *Humanisten med många roller : en festskrift till Paula Rossi på hennes 60-årsdag* (pp. 187-205). Oulun yliopisto. *Studia Humaniora Ouluensia*, 18. <http://urn.fi/urn:isbn:9789526233642>

Faktorer som påverkat ordintonationen och kvantiteten i finlandssvenskan

Mikko Kuronen

1 Introduktion

Sedan början av 1900-talet har dialekterna försvagats i svenskan, ofta så att de tappat några av sina särdrag och börjat likna språket på den ort som är störst och har högst status i det omgivande landskapet (om den här typen av dialektutjämning i Västerbotten och Västergötland se Thelander 1996 respektive Svahn & Nilsson 2014). Den språkliga variationen av talad svenska är därmed numera snarare regional än dialektal. Utvecklingen påträffas både i Sverige och Finland, och den beror på större rörlighet hos befolkningen, urbanisering, ökad formell utbildning, skriftens inverkan på det talade språket och massmedier (Thelander 1992; Svahn & Nilsson 2014; Ivars 2015). Trots en viss utjämning av skillnaderna uppvisar svenskan än idag relativt riklig regional variation, och åtminstone i Svenskfinland finns det också tecken på att dialekternas ställning förstärkts hos vissa talargrupper under senare år (Ivars 2022). Den regionala variationen gäller idag främst uttalet (Bruce 2010; Kautonen & Kuronen 2021), i något mindre utsträckning ordförrådet (af Hällström-Reijonen 2012; Ivars 2015), i viss mån även syntaxen, semantiken och pragmatiken, till exempel idiom (Ekrem 2017) och samtalsmönster (Norrby m.fl. 2014; Lindström & Wide 2017; Norrby m.fl. 2021).

Finlandssvenskan är en varietet av svenskan som i många avseenden kan likställas med de regionala varieteterna i Sverige, såsom mellansvenska, sydsvenska, västsvenska och norrländska.¹ I ett avseende intar finlandssvenskan emellertid en särställning: den har ett eget standarduttal, det vill säga ett uttal som

¹ Med regional varietet avses i den här texten de mer utjämnade varieteterna av talad svenska, som har drag av dialekterna i det omgivande landskapet och som mer eller mindre avviker från standarduttalet. Med dialekt avses här de mer ursprungliga varieteterna av talad svenska, som är typiska för en viss by, ort eller en avgränsad del av ett landskap, till exempel dialekterna i Pyttis, Sideby, Liljendal och Höör. Med standarduttal avses de regionalt och socialt (relativt) neutrala varieteterna av sverigesvenskan respektive finlandssvenskan.

är regionalt och socialt (relativt) neutralt och som skiljer sig från det sverigesvenska standarduttalet (Reuter 2015; af Hällström-Reijonen 2019; Kautonen & Kuronen 2021). Finlandssvenskan kan sägas vara en natiolekt och en icke-dominerande varietet av det pluricentriska språket svenska (Norrby m.fl. 2012; Josephson 2022), och i natiolekter är egen norm för någon del av språket, oftast just uttalet, vanligt (jfr t.ex. tyska, franska, spanska, engelska, portugisiska och nederländska). I tidigare forskning har de lingvistiska, historiska och kulturella faktorer som bidragit till skillnaderna mellan finlandssvenska och sverigesvenska behandlats rätt mycket vad gäller ordförrådet (Liljestrand 1985, 1998; Melin-Köpilä 1996; Reuter 1997; af Hällström-Reijonen & Reuter 2008; Hanell 2011; af Hällström-Reijonen 2012), medan diskussionen om orsakerna till uttalskillnaderna varit mer sporadisk. Under det senaste dryga decenniet har det emellertid utkommit flera nya undersökningar om uttalet av svenskan i Finland (Ringen & Suomi 2009, 2012; Aho 2010; Helgason m.fl. 2013; Ivars 2015; Leinonen 2015a, 2017; Stenberg-Sirén 2015, 2018; Kautonen & Kuronen 2021), vilket motiverar ett försök att här granska huruvida den nya kunskapen kan ge oss en bättre förståelse av de faktorer som påverkat uttalet av finländsk svenska. Artikeln fokuserar på två uttalsdrag om vilka det torde finnas mest diakron och synkron kunskap: ordintonation och kvantitet. Tack vare tidigare forskning är diskussionen om de påverkande faktorerna kanske mest givande angående just dessa prosodiska drag.

2 Avsaknaden av tonaccenter i finländsk svenska

I det följande redogör jag först för vad vi vet om ordintonation i finlandssvenska dialekter och finländsk standardsvenska (avsnitt 2.1). Därefter behandlar jag dialekternas och standarduttalets uppkomst och historiska utveckling med fokus på tonaccenter (avsnitt 2.2).

2.1 Ordintonation i finlandssvenska dialekter och finländsk standardsvenska

Såväl de flesta finlandssvenska dialekter som det finländssvenska standarduttalet saknar den fonologiska (betydelseskiljande) opposition mellan akut och grav

accent (tonaccent 1 och 2) som finns i sverigesvenskan (Aho 2010; Ivars 2015).² I sverigesvenskan saknas tonaccenterna endast i Överkalixmålet, Tornedalssvenskan och några dialekter i nordöstra Uppland (Bruce 2010:72; Ivars 2015:61). Selenius (1972) resultat gör gällande att oppositionen fanns kvar i västra Nyland (bl.a. i Snappertuna, Karis och Ekenäs) i början av 1970-talet. Den följde fonetiskt och morfologiskt i stora drag systemet i mellansvenska: enstaviga ord och sådana ord som var enstaviga i urnordiskan men som senare blev tvåstaviga genom inskottsvokal (*bryter, fäder* osv.) hade akut accent (en tonstigning mot slutet av betonad stavelse), medan de flesta tvåstaviga ord av nordiskt eller lågtyskt ursprung hade grav accent (ett tonfall i första stavelsen och en tonstigning senare i ordet; t.ex. *blommå*, 'blomma' och *såmarn*, 'sommaren').³ Oppositionen var emellertid vacklande och möjligen på väg att försvinna, vilket tog sig uttryck i att allt fler ord som borde ha grav accent uttalades med akut accent, medan grav accent hos vissa talare endast förekom vid emfas, före paus eller yttrandefinalt. Trots denna vacklan i realisationen är det en återkommande uppgift i senare litteratur att västnyländska dialekter har tonaccenter (t.ex. Reuter 2015:29; af Hällström-Reijonen 2019:299). En ny undersökning borde göras för att vi med större säkerhet skulle kunna säga i vilken utsträckning de en- och tvåtoppiga tonkurvor som förekommer i västnyländska dialekter än idag används betydelseskiljande. En förlust av tonaccenterna torde först synas i en förändring av accenternas förekomstfrekvenser och i ett minskat antal minimala par. Enligt Selenius (1972) hade detta skett i västnyländska dialekter genom att akut accent ökat i frekvens, vilket i sin tur förklaras av att den kan anses vara den omarkerade polen i tonaccentoppositionen (Riad 2015:163–169, 294).

Ivars (2015:285) nämner att västnyländska barn i en äldre tids skolsystem tvingades avstå från sin accent och att det skulle vara orsaken till att oppositionen tycks vara i upplösning. Med tanke på att medvetenheten om intonation brukar vara

² Tonaccent och tonaccentopposition används här endast när ordintonationen används fonologiskt i en dialekt, det vill säga intonationen är betydelseskiljande, ett prosodem. Tonkurva, akustisk accent och (i några fall) accent används när dialekten inte har tonaccenter.

³ Reuter (2015:29) nämner som exempel att *ringin* (bestämd form singularis av 'ring') har akut accent i västnyländska dialekter, medan *ringin* (imperativ pluralis av 'ringa') har grav accent. Ivars (2015:284) uppger som exempel att *gift-et* uttalas med akut accent i västnyländska dialekter, medan *gifte-t* har grav accent samt att *ljud-en* uttalas med akut accent, medan *jude-n* har grav accent.

lägre än medvetenheten om enskilda ljud, kvantitet och morfologi, torde detta inte vara en sannolik förklaring till utvecklingen. Det är troligare att en inneboende utveckling lett till att systemet vacklar; en liknande utveckling i åboländska och österbottniska dialekter talar för denna förklaring.

Selenius (1984) fann spår av en förmodad tidigare tonaccentopposition i Kimito i östra Åboland, vilket manifesterades i accentsystemets en- och tvåtoppiga tonkurvor. Oppositionen var dock inte längre betydelseskiljande, och det var vanligt att talarna förväxlade mellan akustisk akut och grav accent ('akustisk' syftar här på att intonationen inte längre var betydelseskiljande). Också Aho (2010) presenterar belägg för att dialekterna i östra Åboland inte tycks ha tonaccenter, även om de kan ha accentsystemets en- och tvåtoppiga tonkurvor. I Kimito, Västanfjärd och Pargas var tonstigning i betonad vokal vanligt i tvåstaviga ord, medan både fallande intonation och tvåtoppiga tonkurvor förekom i sammansättningar (Aho 2010:74). På Nagu i västra Åboland förekom tvåtoppiga tonkurvor i sådana ord som har grav accent i mellansvenska, medan de ord som har akut accent i mellansvenska ofta hade en tonstigning i betonad stavelse. Aho (2010:74) konstaterar att även om de en- och tvåtoppiga tonkurvorna förekommer mer systematiskt på Nagu än i Kimito, Pargas och Västanfjärd, tycks accenterna inte vara betydelseskiljande heller i Nagudialekten.

Ivars (2015:83) uppger att spår av tidigare tonaccenter också tycks finnas i dialekterna i Österbotten – hon nämner Oravais och Närpes. Hon hänvisar också till Freudenthal (1878) som uppger att Närpesdialekten har musikalisk accent som liknar uttalet i Sverige samt till Dahlstedt (1953) som noterade att Oravaisdialekten har två accenttyper – akustisk akut och akustisk grav (också här syftar 'akustisk' på att intonationen inte är betydelseskiljande). Senare iakttagelser av Närpesdialekten ger stöd för att dialekten verkar ha en speciell manifestation av akut och grav, som inte finner motsvarighet vare sig i andra finlandssvenska dialekter eller dialekter i Sverige: både akut och grav accent uttalas entoppigt med en tontopp i betonad stavelse, men i akut accent infaller toppen senare än i grav accent (Ivars 2015:83). I entoppiga varieteter i Sverige, såsom dalmål, gotländska och skånska, infaller tontoppen i akut accent tidigare än i grav accent (Bruce 2010:74). Närpesdialekten har också tvåtoppiga tonkurvor, som förekommer utan uppenbar systematik. Enligt Ivars (2015:83) kan förekomsten av en entoppig grav och en tvåtoppig grav i Närpes tyda på att dialekten historiskt sett har haft en tvåtoppig grav accent som

prosodem, men förlusten av den senare toppen har lett till att accentoppositionen upplösts eller i alla fall inte realiseras systematiskt.

Enligt Aho (2010:64) påminner ordintonationen i Solf i mellersta Österbotten mer om mellansvenska än om finländsk standardsvenska speciellt i sammansatta ord som ofta har två tontoppar i Solf. Accenterna är dock inte betydelseskiljande. Skillnaden mellan betonade och obetonade stavelser tenderar också att vara tydligare i Solf än i finländsk standardsvenska, och det är vanligt att ett yttrande avslutas med en hög ton – ett drag som påminner om intonationen i västsvenska (Aho 2010:69). Kiviniemi (2018:62–66) undersökte dialekten i Sideby i Södra Österbotten. Hon kom fram till att enstaviga ord ungefär lika ofta hade tonstigning som tonfall, medan tvåstaviga ord antingen hade fallande intonation med en tontopp i betonad stavelse, stigande intonation med en tontopp i slutet av betonad stavelse eller två tontoppar.

Empiriska uppgifter om dialekterna i östra Nyland är färre än uppgifter om de andra dialektgrupperna. Ivars (2015:280) konstaterar emellertid att dialekterna i mellersta och östra Nyland endast har en accent: från Kyrkslätt och österut finns en tonstigning följt av ett tonfall i betonad stavelse, det vill säga den tonala gesten är densamma som i standarduttalet. Aho (2010:61) resultat om Liljendaldialekten ger stöd för påståendet: tonaccenter finns inte och intonationen är som i finländsk standardsvenska; en tidig tontopp i betonad stavelse följt av ett tonfall. Denna intonation är typisk också för Helsingforssvenskan (Vihanta m.fl. 1990:349).

Vad gäller Åland uppges Ivars (2015:180) att tonaccenter endast finns på Eckerö längst i väster, medan de övriga dialekterna inte tycks skilja mellan akut och grav accent. Undersökningarna om prosodin i åländska dialekter, särskilt om intonationen, är emellertid få.

Sammantaget ger tidigare forskning vid handen att de flesta finlandssvenska dialekter inte tycks ha tonaccentopposition, men att den möjligen finns kvar i västnyländska dialekter. Därtill finns det spår av tidigare tonaccenter i många dialekter i Åboland och Österbotten, vilket syns i att samma typ av ord kan ha flera olika tonkurvor i en och samma dialekt. Denna typ av tonal variation kan anses vara kännetecknande för en del av de finlandssvenska dialekterna. I mellersta och östra Nyland har man inte hittat spår av tidigare tonaccenter.

Att undersöka förekomsten av tonaccenter i en dialekt förutsätter systematiska iakttagelser helst baserat på talmaterial med minimala par. Det finns få sådana

undersökningar om de finlandssvenska dialekterna, och därmed är vår kunskap om företeelsen i viss mån osäker.

2.2 Dialekternas och standarduttalets uppkomst och utveckling i Finland med fokus på ordintonation

Tonaccenterna uppstod i svenskan genom tillkomsten av grav accent som historiskt sett är yngre än akut accent. Ord som utgick ur urnordiskan som enstaviga fick akut accent, medan två- och flerstaviga ord fick grav accent troligen på 900-talet (Bergman 1968:18; Ivars 2015:60). Accenterna blev betydelseskiljande först under perioden 1000–1200, när en del enstaviga ord fick en stavelse till men behöll den akuta accenten (Ivars 2015:60). Etableringen av svenskar och det svenska språket i Finland⁴ är en omdiskuterad fråga, men en dominerande uppfattning tycks numera vara att den svenska kolonisationen huvudsakligen ägde rum 1150–1300, möjligen pågick den fram till 1350 (Tarkiainen 2008:63). Ivars (2015:53–59) diskuterar kolonisationen utifrån språkliga drag. En del österbottniska dialekter har den så kallade Birka-diftongeringen *jär* (*här*, av runsvenskans *hiar*, fornsvenskans *hiär*), som uppstod på 900-talet som novation med Uppsala och Birka som spridningscentrum. De svenskspråkiga kolonistörerna anses ha haft draget i sitt uttal, vilket talar för att kolonisationen ägde rum efter 900-talet. Dialekterna i Finland bevarade också runsvenska diftonger långt in i medeltiden, och en del dialekter saknar än idag de monoftongeringar som ägde rum i Sverige något före eller kring slutet av 1200-talet: *ai* blev *e* och *au* och *öy* blev *ö* (Ivars 2015:58f.). Detta talar för att kolonisationen skett före monoftongeringarna. Det är emellertid svårt att närmare kunna säga när monoftongeringarna skett i olika dialekter. På grundval av språkliga och andra historiska uppgifter torde vi ändå kunna säga att kolonisationen skett under ett par, tre första sekel efter år 1000. Därmed sammanfaller tonaccenternas etablering i svenskan och den svenska kolonisationen av Finland i tid.

Huruvida de svenska emigranterna hade tonaccenter i sitt uttal beror på om tonaccenter hunnit etableras i den dialekt de talade vid tiden för emigrationen. Det

⁴ Varken Finland eller Sverige fanns som begrepp kring år 1000. Begreppen används här för att förenkla framställningen.

är rimligt att anta att en del emigranter hade tonaccenter, medan andra kanske inte hade det. Vidare är det möjligt att också emigranter som bosatte sig i samma område och som senare började tala samma dialekt av finländsk svenska har haft delvis olika ordintonationer, eftersom kolonisationen pågick under en längre tid och eftersom emigranterna kan ha haft olika dialektala bakgrunder. När de svenska dialekterna i Finland, så kallade sockenmål, utvecklades på 1300- och 1400-talen (Ivars 2015:48f.), finns det därför skäl att anta att (1) en del sockenmål hade tonaccenter, medan andra kanske inte hade det och (2) ett och samma sockenmål kan ha haft varierande intonationer i olika ordtyper utan att ha haft tonaccenter. De fonetiska spår av tonaccenter som man hittat i många dialekter från Snappertuna i västra Nyland till Solf i mellersta Österbotten talar för att många dialekter har haft tonaccenter, men att de flesta har tappat dem någon gång före 1900-talet. I kolonisationens tidigaste fas har troligen också finskan påverkat dialekterna – åtminstone några av dem – eftersom ett stort antal äktenskap ingicks mellan svenskar och finnar i de kustnära bygderna (Tarkiainen 2008:62).

Efter medeltiden och fram till 1700-talet är det främst närliggande dialekter som påverkat varandra, eftersom kontakter huvudsakligen skett i närområdet. Att dialekterna påverkat varandra syns i vissa fonetiska likheter mellan dem, även om detta också kan bero på det gemensamma ursprunget. Huruvida kontakter mellan dialekterna medfört tonala förändringar är ovisst, men om det inträffat har förändringarna antagligen skett mot det ommarkerade draget 'ej tonaccenter'. Finländsk standardsvenska har inte haft någon större inverkan på dialekterna före 1800-talet.

Beskrivningen ovan har en del osäkerheter, men vi torde ändå kunna konkludera att de svenska dialekterna i Finland under tidig medeltid påverkades, eller rättare sagt formades, av svenska dialekter i Sverige, särskilt dialekter i östra Svealand och södra Norrland (dagens Södermanland, Uppland, Dalarna, Gästrikland och Hälsingland) som merparten av kolonisatorerna antas ha kommit från (Kerkkonen 1945:269; Tarkiainen 2008:57; Ivars 2015:53). I någon mån kan dialekterna – åtminstone en del av dem – också ha påverkats av finskan. Efter medeltiden och fram till 1700-talet har främst de närliggande dialekterna påverkat varandra, medan annan påverkan varit relativt liten. Från och med 1800-talet har finländsk standardsvenska i varierande grad påverkat uttalet i dialekterna.

I Finland utvecklades (ett slags) standarduttal av svenska, ibland kallad bildad svenska (Hultman 1913) eller högsvenska (Leinonen 2015b), senare än i Sverige.

Med tanke på att utvecklingen i Sverige började under första hälften av 1600-talet, är det troligt att en bildad form av talsvenskan i Finland började ta form under senare hälften av 1600-talet (Hultman 1913:235), och man kan tala om finländsk standardsvenska i egentlig betydelse först under loppet av 1700-talet.

Finländsk standardsvenska är ett komplext begrepp, och dess egenskaper har diskuterats av många forskare. Enligt Ivars (2015) skiljer sig finlandssvenskan från sverigesvenskan genom att finlandssvenskan inte har någon maximal standard, det vill säga ett uttal som helt saknar regional och social färgning. Leinonen och Henning-Lindbloms (2016) resultat visar emellertid att många finlandssvenskar numera har svårt att placera talare geografiskt. Vidare är lyssnarna eniga om att vissa talare har ett standardnära uttal. Enligt samma källa anser de flesta finlandssvenskar att standard(ut)talet präglas av frånvaro av dialektala ord, finlandismer, finska ord samt dialektal morfologi och fonologi. I många beskrivningar anses numera uttalet i mellersta Nyland ligga närmast finländsk standardsvenska (Ivars 2015:354).

Åbo var största staden i Finland fram till början av 1800-talet, och där fanns sedan medeltiden de viktigaste kyrkliga, kulturella och administrativa organen i rikets östra halva (Hultman 1913:239; af Hällström-Reijonen 2019:294). När en bildad varietet av finländsk svenska började utvecklas mot slutet av 1600-talet, var Åbo dess naturliga nav (Kuronen & Leinonen 2011:20; Ivars 2015:438). Finländsk standardsvenska påverkades vid sin uppkomst av (ett slags) rikssvenska (särskilt talspråket i Stockholm; af Hällström-Reijonen 2019:294), dialekten i Åbo med omnejd (Hultman 1913:237; Ivars 2015:438) samt finskan. Hur starkt det rikssvenska bidraget initialt varit är ovisst, men att det funnits är otvetydigt. Det är osäkert på vilket sätt Åbodialekten tonalt bidragit till finländsk standardsvenska – vi vet ju inte ens om dialekten hade tonaccenter på 1600-talet. Hultman (1913:236) konstaterar att Åbosvenskarnas flertal sannolikt härstammade från närbelägna socknar som Pargas, Nagu och Korpo, och därför torde Åbodialekten ha liknat dialekten i dessa socknar. Med tanke på det tvåaccentsystem (dvs. akustiska accenter) som vi än idag finner till exempel i Nagu och Pargas, är det troligt att också Åbodialekten hade ett tvåaccentsystem på 1600-talet. Detta i kombination med det rikssvenska bidraget gör det troligt att tonaccenter eller åtminstone accentsystemets en- och tvåtoppiga tonkurvor till en början också fanns i finländsk standardsvenska.

Under 1700-talet har ökad förekomst av tvåspråkighet i finska–svenska och svenska–finska samt språkbyten (bland annat på grund av ståndscirkulationen) medfört dels att antalet talare av svenska med finska som förstaspråk ökat, dels att finskan kanske i någon mån påverkat de svenskspråkigas uttal av svenska. Talare med finska som förstaspråk har sannolikt inte tillägnat sig tonaccenterna (om sådana fanns i finländsk standardsvenska), eftersom de är mycket svåra att tillägna sig som andraspråkstalare. Det är spekulativt men tänkbart att också en del av de svenskspråkiga talare som talade dialekt som första varietet och som lärde sig finländsk standardsvenska som parallellvarietet inte heller hade tonaccenter i sitt uttal av finländsk standardsvenska.

Vår kunskap om hur finländsk standardsvenska lät på 1700-talet grundar sig på enstaka vittnesmål i litterära källor. Av dessa framgår att den tonalt avvikit från rikssvenskan: finnar anses ”fela emot tonen” (Hof 1753), tonfallet är sjungande, uttalet har finsk brytning ”medelst accent på ordena” (Stenberg 1779) och tonfallet är ”som i dalmål och gotländska” (Rydquist 1838).⁵ Denna typ av vittnesmål grundar sig ofta på osystematiska iakttagelser gjorda av lekmän och utan närmare specificering vilken talargrupp iakttagelserna gäller. De är därför inget starkt argument för att finländsk standardsvenska inte skulle kunnat ha tonaccenter på 1700-talet. Av de ovan refererade vittnesmålen kan dessutom bara Hofs och Stenbergs utsagor egentligen tolkas som att tonaccenter saknats i finländsk standardsvenska. Att tonfallet är som i dalmål och gotländska talar däremot snarare för att tonaccenter skulle funnits i finländsk standardsvenska, men jämförelsen lyfter nog snarast fram den tonala likhet som kan finnas mellan vissa dialekter i Finland, Dalarna och Gotland. Om tonaccenter funnits i finländsk standardsvenska på 1700-talet, har oppositionen i vilket fall börjat avvecklas under loppet av detta sekel. Språkliga förändringar är nämligen långsamma, och om tonaccenter funnits kvar till början av 1800-talet, är det föga troligt att de kunnat försvinna utan fonetiska spår på mindre än ett sekel. Vad gäller senare hälften av 1800-talet har vi tillförlitlig kunskap om att finländsk standardsvenska inte hade tonaccenter. Detta kommenteras bland andra av Freudenthal (1870:8) som ansåg att bildad svenska i Finland saknar den låga ton (grav accent) som han hört i alla svenska dialekter i

⁵ Dessa beskrivningar och de angivna källorna ges av af Hällström-Reijonen (2019:301–302).

Finland förutom i östra delar av Nyland (jfr också uppgifterna i Noreen 1903 och Bergroth 1916).⁶

När det administrativa centrumet i Finland flyttades på 1800-talet från Åbo till Helsingfors, torde det inte ha påverkat uttalet av finländsk standardsvenska i någon högre grad, även om de nyländska dialekternas inverkan kanske i viss mån ökade på bekostnad av andra dialekter (af Hällström-Reijonen 2019:298). Under senare hälften av 1800-talet har uttalet av finländsk standardsvenska varit så pass stabilt att de nya talare som flyttade till Helsingfors från olika svenskspråkiga landskap har anpassat sig till varieteteten, eller i varje fall inte nämnvärt påverkat dess uttal. Tvåspråkighet i finska–svenska och svenska–finska samt språkbyten har antagligen inneburit att finskans inverkan på finländsk standardsvenska snarare ökat än minskat på 1800-talet jämfört med tidigare sekel.

Sammanfattningsvis kan vi säga att finländsk standardsvenska till en början påverkades i första hand av rikssvenskan och av dialekterna i Åbo med omnejd. Från och med 1700-talet har rikssvenskans inverkan minskat, medan de svenska dialekternas och finskans inverkan ökat. Finsk påverkan på finländsk standardsvenska syns sannolikt förutom i förlust av tonaccenterna också i att fras- och satsintonationen i finländsk standardsvenska och finska har en del likheter. Den minskade inverkan från rikssvenskan syns i att några sådana förändringar som skett i rikssvenskt uttal sedan 1800-talet inte introducerats i finländsk standardsvenska.

⁶ I många äldre källor uppges att finländsk standardsvenska har akut accent men saknar den grava accenten (t.ex. i Hipping 1846 refererad i af Hällström-Reijonen 2019:303; Bergroth 1916:327). Också i senare källor anges ofta att finlandssvenskan saknar grav accent men har akut accent (Reuter 2015:29; af Hällström-Reijonen 2019:299). Påståendet om att finlandssvenskan har akut accent grundar sig troligen på att akut accent är den äldre och ursprungliga accenten. Om en av tonaccenterna saknas i en varietet, föreligger det emellertid inte någon opposition mellan accenterna. Att då påstå att bara den akuta accenten finns i varieteteten är ologiskt. Det torde vara mer korrekt att säga att finländsk standardsvenska saknar tonaccentopposition och därmed har ingendera av tonaccenterna. Fonetiskt är det dessutom snarare stigtonen (dvs. akut accent) som finländsk standardsvenska saknar, eftersom ordintonationen i finländsk standardsvenska påminner om grav accent i mellansvenska (dock saknas en andra, senare tontopp i finlandssvenskan).

3 Kvantitet i finlandssvenskan

Finlandssvenska dialekter och finländsk standardsvenska har några drag i ljud- och stavelsedurationer som är karakteristiska för finländsk svenska. I det följande ska jag diskutera ett relativt prominent sådant drag: manifestationen av kvantitet med fokus på tvåstaviga ord. Först beskriver jag hur kvantiteten realiseras i finlandssvenskan idag, och därefter diskuterar jag vilka faktorer som kan tänkas ha bidragit till den delvis annorlunda manifestationen av kvantitet i finlandssvenskan jämfört med sverigesvenskan.

Svenskan har två durationsmönster i betonade stavelser: (1) (K)VK: eller (K)VKK som i *vitt* och *mast* samt (2) V:K som i *vit* och *mat* (Elert 1964). Detta betyder att antingen vokalen eller konsonanten är lång i en betonad stavelse, men fonologiskt kan båda inte vara långa samtidigt. Företeelsen kallas komplementär längd. Finlandssvenskan skiljer sig från sverigesvenskan genom att tvåstaviga ord som har (K)V:KV i sverigesvenskan och en tonlös obstruent efter den betonade vokalen – till exempel *åka*, *baka*, *visa*, *möte* – kan ha flera olika durationsmönster i finlandssvenskan: KV:KV ['ba:ka], KV:K:V ['ba:k:a], KV:K·V ['ba:k·a] och KVKV ['baka] (Helgason m.fl. 2013; Leinonen 2017). Det kortstaviga uttalet ['baka] är ett arv från fornsvenskan, i vilken en kort vokal kunde följas av en kort konsonant (Bergman 1968:75; Pettersson 2005:94).⁷

Uttal där både vokalen och konsonanten är långa har ansetts vara typiskt för de högre socialgrupperna i Helsingfors och Åbo (Reuter 2015:28). Påståendet får stöd av Leinonen (2017:156) som uppger att vokalen och den tonlösa obstruenten tenderar att vara ungefär lika långa i Helsingfors (V:/K-värdet är cirka 1, uttalet är ['ba:k:a]), medan vokalen ofta är mer än dubbelt så lång som den tonlösa obstruenten i Vasa (V:/K-värdet är högre än 2, uttalet är ['ba:ka]). Av Leinonens (2015a:178) resultat framgår vidare att yngre talare i Åbo har mer liknande värden med talare från Vasa än med Helsingforstalare och äldre Åbotalare, vilket tyder på att ['ba:ka]-uttalet är på frammarsch i Svenskfinland (jfr en liknande iakttagelse i Stenberg-Sirén 2018). Också Helgason m.fl. (2013) fann i sin studie att flertalet talare uttalade ordtypen ['ba:ka]. De talare som hade uttalet ['ba:ka] var födda på

⁷ Just i ordet ['baka] torde ett kortstavigt uttal numera vara relativt ovanligt även i dialekterna, i vilka kortstavighet annars är vanligt (Reuter 2015:26). Kortstavigt uttal är vanligare, när vokalen följs av en tonande konsonant: ['fara], ['jœra], ['kamera] och ['videø].

landsbygden i södra Finland eller Österbotten, medan ['ba:k:a]-talarna kom från Åbo, Helsingfors och Ekenäs. På grundval av nämnda studier torde ['ba:k:a]-uttalet tills vidare kunna betraktas som mer typiskt för finländsk standardsvenska än ['ba:ka]-uttalet, men en ändring i uttalet och också i attityderna till det kanske håller på att äga rum.

Leinonens (2017) undersökning visar vidare att även om ['ba:k:a] och ['ba:ka] är vanligast i finlandssvenskan, är ett uttal där vokalen är 1,3–1,6 gånger längre än konsonanten (V:/K-värdet är 1,3–1,6) inte heller ovanligt. Också Stenberg-Sirén (2015:338) uppger att uttal med en halvlång tonlös obstruent efter en betonad vokal förekommer frekvent i finlandssvenskan. Detta uttal liknar uttalet i sverigesvenskan, där V:/K-värdet var 1,22 enligt Helgason m.fl. (2013:543). Enligt Leinonen (2017:157) tycks V:/K-värdet i finlandssvenskan snarare vara en kontinuerlig än en binär variabel. Vidare konstaterar hon att mellanformen i finlandssvenskan, ett slags ['ba:k:a]-uttal, kan vara ett resultat av dialektkontakt. Detta stöds enligt Leinonen av att flera sådana talare som bott på olika orter under uppväxten hade ett uttal med en mellanform i hennes studie. Helgason m.fl. (2013) hade i sin undersökning inga talare med en halvlång konsonant, och författarna ser det som osannolikt att en mellanform skulle etableras i finlandssvenskan, eftersom en sådan inte finns i finskan. Leinonen (2017:158) påstår inte heller att en ny kategori har etablerats i finlandssvenskan, men hon konstaterar att en mellanform tycks förekomma och att en mellanform åtminstone momentant skulle kunna etablera sig som ett slags kompromissuttal i kontaktsituationer.

Orsaken till att finlandssvenskan har uttalet ['ba:k:a] har diskuterats av många forskare sedan 1960-talet. Helgason m.fl. (2013) redogör för sådana diskussioner och värderar argumenten i dem i ljuset av sina egna mätningar. I tidigare litteratur har ['ba:k:a]-uttalet föreslagits vara ett arv från fornnordiskan, en influens från sverigesvenskan, ett resultat av en självständig utveckling eller en influens från finskan.

I fornnordisk skrift förekom dubbla konsonanter i sådana ord som idag har V:K-kvantitet i sverigesvenskan och som hade VK-kvantitet i fornnordiskan (t.ex. ord som *baka*), och ortografin i fornnordiskan har föreslagits ligga bakom ['ba:k:a]-uttalet i finlandssvenskan. Detta skrivsätt förekom emellertid också när vokalen följdes av en tonande konsonant, vilket kraftigt minskar trovärdigheten hos förslaget (jfr Helgason m.fl. 2013:539). Ett annat förslag är att ['ba:k:a] skulle vara en influens från sverigesvenskan och bero på att finlandssvenskar har hört den

sverigesvenska konsonanten som lång. Enligt Helgason m.fl. (2013) verkar inte heller detta troligt, eftersom kontakterna mellan sverigesvenskan och finlandssvenskan inte varit så livliga att längdförhållandet skulle ha importerats till finlandssvenskan. Vidare har det framförts att ['ba:k:a] har en perceptuell grund: skillnaden mellan en tonlös och en tonande obstruent är lättare att höra om den tonlösa obstruenten förlängs (jfr *leta* vs. *leda*). I ord där en kort vokal följs av en lång obstruent (*bytte* vs. *lydde*) är durationsskillnaden emellertid mindre mellan en tonlös och en tonande obstruent utan att det orsakar perceptionsproblem, vilket minskar tyngden hos detta argument (Helgason m.fl. 2013:540). Det mest troliga är att ['ba:k:a] beror på finsk inverkan på finlandssvenskan. Argumenten för detta är att ['ba:k:a] har en stor durationell likhet med CVVCCV-orden i finskan (jfr *taakka*, sv. 'en börda') och att uttalet endast påträffas i sådana fonologiska strukturer som har en direkt motsvarighet i finskan. Uttalets kärnområde finns vidare i Helsingfors och mellersta Nyland, där uttalet också i övrigt uppvisar fler finska influenser i prosodin än på andra håll i landet. Helgason m.fl. (2013:541) argumenterar vidare för att finskan kan ha bidragit till den ökade frekvensen av ['ba:ka] i finlandssvenskan genom att finskan erbjudit ett bekant kvantitetsmönster också för detta uttal.

Av Helgason m.fl. (2013:541) framgår att finlandssvenskan manifesterar kvantitetsskillnaden mellan V:K och VK: tydligare än sverigesvenskan. Den sammanlagda durationsskillnaden (*the degree of the durational separation*) i ordpar som *dagg-väg*, *ledde-leda*, *däck-fat* och *bytte-baka* är större i finlandssvenskan än i sverigesvenskan. Detta beror på att de fonologiskt korta ljuden tenderar att vara kortare i finlandssvenskan, medan de fonologiskt långa ljuden är lika långa eller längre i finlandssvenskan än i sverigesvenskan. Detta tyder på att finlandssvenskan har närmat sig det finska kvantitetssystemet, där en vokal och en konsonant kan vara korta eller långa oberoende av varandra och där kvantiteten snarare manifesteras av segment än av stavelser. Att kvantiteten manifesteras tydligare i finlandssvenskan kan också bero på att den kvalitativa skillnaden mellan en kort och en lång allofon av ett vokalfonem oftast inte är hörbar i finlandssvenskan, medan den är hörbar i många vokalfonem i sverigesvenskan (jfr *tak-tack*, *kul-kull*, *vet-vett*, Kautonen & Kuronen 2021:41). Helgason m.fl. (2013:542) konkluderar sina resultat genom att konstatera följande:

Our main finding is that although CS (Central Standard Swedish, *min anmärkning*) and FS (Finland-Swedish, *min anmärkning*) have similar quantity systems, the durational separation between the two quantity types is greater in FS than in CS. We attribute this difference to influence from Finnish, as the only credible explanation.

Det finns finsk inverkan på kvantitet också i några dialekter, främst i östra Nyland. Ivars (2015:324) uppger till exempel att Pyttismålet har extra långa vokaler (*ta::la, se::dlar, gri::sar, fö::l*) och extra långa konsonanter (*vek::or, mång::a, min::as*). Enligt Ivars gjordes iakttagelsen först av Lundaprofessorn Gösta Holm, som ansåg att företeelsen var ett av många exempel på finsk påverkan i Pyttismålet.

Sammantaget kan vi konstatera att manifestationen av kvantitet i finlandssvenskan har påverkats av olika faktorer: fornsvensk påverkan finns främst i dialekterna, medan finskan troligen påverkat finländsk standardsvenska. Dialekterna kan också ha påverkat varandra, vilket möjligen kommer till uttryck i ['ba:k'a]-uttalet.

4 Avslutning

I den här artikeln har jag diskuterat en del av de orsaker som lett till att finlandssvenskan och sverigesvenskan skiljer sig till uttalet. Diskussionen har förts på grundval av nya undersökningar om uttalet i finlandssvenskan, och den har fokuserat på två prosodiska drag: ordintonation och kvantitet.

Genomgången ger vid handen att uttalet i finlandssvenska dialekter och finländsk standardsvenska har påverkats av olika faktorer under olika tidsperioder. Ibland har faktorerna verkat åt samma håll, en annan gång har de snarare konkurrerat med varandra. Vi kan identifiera fyra krafter som påverkat ordintonationen i finländsk svenska: svenskan i Sverige, dialekterna i Finland, finländsk standardsvenska och finskan. Vad gäller dialekterna är det mycket sannolikt att svenskan i Sverige introducerat tonaccenter i dem, men de flesta har tappat dem – kanske genom en självständig utveckling, men också finländsk standardsvenska, finskan och kontakter mellan dialekterna kan ha bidragit till förlusten. Finskan har i första hand påverkat finländsk standardsvenska och förmodligen bidragit till att standarduttalet inte har tonaccenter. Utvecklingen

skulle i så fall vara en parallell till det som man tror har skett i Norrbotten: tonaccentoppositionen har gått förlorad i många dialekter på grund av kontakten med finska (Ivars 2015:61).

Vad gäller manifestation av kvantitet kan man identifiera samma faktorer och liknande tendenser som i ordintonation: fornsvensk påverkan finns både i dialekter och standarduttalet, medan finskan främst påverkat finländsk standardsvenska. Dialekterna kan också ha påverkat varandra.

Artikeln bekräftar många av iakttagelserna i tidigare litteratur, men förhoppningsvis kan den bidra till bättre förståelse och ge en mer nyanserad bild av de faktorer som påverkat ordintonationen och kvantiteten i finländsk svenska. Kanske kan artikeln också ge uppslag till andra forskare. Framöver kunde det vara givande att undersöka också andra uttalsdrag – såsom supradentaler, aspiration, sje- och tje-ljudet, affrikator samt satsintonation – med ett liknande grepp som utnyttjats här. En sådan undersökning kunde med fördel ha fokus på tiden efter 1700-talet så att den i huvudsak skulle kunna grunda sig på mer eller mindre faktiska iakttagelser om uttalet.

Referenser

- Aho, Eija, 2010: Spontaanin puheen prosodin jaksottelu. Helsingfors: Helsingfors universitet. Tillgänglig: <<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-10-6405-0>>.
- Bergman, Gösta, 1968: Kortfattad svensk språkhistoria. Stockholm: Bokförlaget Prisma.
- Bergroth, Hugo, 1916: Det svenska scenspråket i Finland. Förhandlingar och uppsatser 30. Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland Nr 134. S. 321–340. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland.
- Bruce, Gösta, 2010: Vår fonetiska geografi. Om svenskans accenter, melodi och uttal. Lund: Studentlitteratur.
- Dahlstedt, Karl-Hampus, 1953: Folkmålskommissionen 154C. Kommentar till K–H Dahlstedts ordsamlingar från Oravais. [Non vidimus.]
- Ekrem, Carola, 2017: Många krokar i långdansen. Finlandssvenska ordspråk och talesätt. Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland Nr 812. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland.
- Elert, Claes-Christian, 1964: Phonologic studies of quantity in Swedish. Based on material from Stockholm speakers. Uppsala: Almqvist & Wiksell.
- Freudenthal, Axel Olof, 1870: Om svenska allmogemålet i Nyland. Bidrag till kännedom av Finlands natur och folk, 15:e häftet. Helsingfors: Finska Vetenskaps-Societeten.

- Freudenthal, Axel Olof, 1878: Ueber den Närpesdialekt. Helsingfors: Alexander-universitetet.
- Hanell, Linnea, 2011: Det går hårt. Finlandssvenska ur ett sverigesvenskt perspektiv. Med kommentar av Catharina Grünbaum. Magma-studie 4. Finlands svenska tankesmedja Magma. Tillgänglig: <<https://magma.fi/det-gar-hart-magma-studie-4-2011/>>.
- Helgason, Pétur; Ringen, Catherine & Suomi, Kari, 2013: Swedish quantity: Central Standard Swedish and Fenno-Swedish. *Journal of Phonetics* 41(6). S. 534–545. Tillgänglig: <<https://doi.org/10.1016/j.wocn.2013.09.005>>.
- Hultman, Oskar Fredrik, 1913: Om uppkomsten av den bildade talsvenskan i Finland. Förhandlingar och uppsatser 27. Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland Nr 115. S. 231–252. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland.
- af Hällström-Reijonen, Charlotta, 2012: Finlandismer och språkvård från 1800-talet till i dag. *Nordica Helsingiensia* 28. Helsingfors: Helsingfors universitet. Tillgänglig: <<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-10-7598-8>>.
- af Hällström-Reijonen, Charlotta, 2019: Finländsk standardsvenska. I: Finländsk svenska från medeltid till 1860, red. av Marika Tandefelt. *Svenskan i Finland – i dag och i går III:1*. Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland Nr 829. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland. S. 291–315. Tillgänglig: <<http://urn.fi/URN:NBN:fi:sls-978-951-583-482-9>>.
- af Hällström-Reijonen, Charlotta & Reuter, Mikael, 2008: Finlandssvensk ordbok. 4:e reviderade upplagan. Helsingfors: Forskningscentralen för de inhemska språken och Schildts förlag.
- Ivars, Ann-Marie, 2015: Dialekter och småstadsspråk. *Svenskan i Finland – i dag och i går I:1*. Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland Nr 798. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland. Tillgänglig: <<http://urn.fi/URN:NBN:fi:sls-978-951-583-496-6>>.
- Ivars, Ann-Marie, 2022: Dialekt och samhälle 1850–2020. I: Reflektioner om svenskan i Finland – i dag och i går, red. av Marika Tandefelt. *SLS Varia* Nr 9. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland. Tillgänglig: <<https://www.sls.fi/sv/utgivning/reflektioner-om-svenskan-i-finland-i-dag-och-i-gar>>.
- Josephson, Olle, 2022: Svenska, sverigesvenska, finlandssvenska och *Svenskan i Finland*. Pluricentriska perspektiv från ett annat centrum. I: Reflektioner om svenskan i Finland – i dag och i går, red. av Marika Tandefelt. *SLS Varia* Nr 9. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland. Tillgänglig: <<https://www.sls.fi/sv/utgivning/reflektioner-om-svenskan-i-finland-i-dag-och-i-gar>>.
- Kautonen, Maria & Kuronen, Mikko, 2021: Uttalsinläring med fokus på svenska. Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland Nr 860. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland. Tillgänglig: <<http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-583-552-9>>.

- Kerkkonen, Gunvor, 1945: Västnyländsk kustbebyggelse under medeltiden. Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland Nr 301. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland.
- Kiviniemi, Kirsi, 2018: En fonetisk studie om svenskan i Sideby och Skaftung. Jyväskylä: Jyväskylä universitet. Tillgänglig: <<http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-201812205256>>.
- Kuronen, Mikko & Leinonen, Kari, 2011: Historiska och nya perspektiv på svenskan i Finland. Tammerfors: Juvenes Print.
- Leinonen, Therese, 2015a: Talet lever! Fyra studier i svenskt talspråk i Finland. Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland Nr 796. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland. Tillgänglig: <<http://urn.fi/URN:NBN:fi:sls-978-951-583-446-1>>.
- Leinonen, Therese, 2015b: Finlandssvenskars uppfattningar och åsikter om språklig variation – En webbenkät. I: Folkmålsstudier 53. S. 117–139. Tillgänglig: <<https://journal.fi/folkmaalsstudier/article/view/82149>>.
- Leinonen, Therese, 2017: Kvantitet i V:C-sekvenser i svenskan i Finland. Kategorisk variabel eller kontinuerlig variation? I: Svenskans beskrivning 35, red. av Emma Sköldberg m.fl. Göteborg: Göteborgs universitet. S. 149–160. Tillgänglig: <<http://hdl.handle.net/2077/52211>>.
- Leinonen, Therese & Henning-Lindblom, Anna, 2016: Gymnasieelevers åsikter om standardspråk och variation i finlandssvenskan. I: Svenskans i Finland 16, red. av Jaana Kolu, Mikko Kuronen & Åsa Palviainen. Jyväskylä: Jyväskylä universitet. S. 92–107. Tillgänglig: <<http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-6828-1>>.
- Liljestrand, Birger, 1985: Juttu och sammetsfarmare. Notiser om finlandssvenskt tidningsspråk. Umeå: Umeå universitet.
- Liljestrand, Birger, 1998: Tidningen som språkspegel. I: Språkbruk 2/1998. Tillgänglig: <<https://www.sprakbruk.fi/-/tidningen-som-sprakspegel>>.
- Lindström, Jan & Wide, Camilla, 2017: Vid biljettluckan. Formell och pragmatisk variation i kundernas ärendepresentation i servicesamtal på svenska. I: Svenskans beskrivning 35, red. av Emma Sköldberg m.fl. Göteborg: Göteborgs universitet. S. 175–188. Tillgänglig: <<http://hdl.handle.net/2077/52211>>.
- Melin-Köpilä, Christina, 1996: Om normer och normkonflikter i finlandssvenskan: Språkliga studier med utgångspunkt i nutida elevtexter. Skrifter utgivna av Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet 41. Uppsala: Uppsala universitet. Tillgänglig: <<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn%3Anbn%3Ase%3Auu%3Adiva-13>>.
- Noreen, Adolf, 1903: Nusvensk grammatik i utförlig framställning I. Lund: Gleerup.
- Norrby, Catrin; Wide, Camilla; Lindström, Jan & Nilsson, Jenny, 2012: Finland Swedish as a non-dominant variety of Swedish – extending the scope to pragmatic and interactional aspects. I: Non-dominant Varieties of Pluricentric Languages. Getting the Picture. In memory of Michael Clyne, red. av Rudolf Muhr. Wien et al.: Peter Lang Verlag. S. 49–62.

- Norrby, Catrin; Wide, Camilla; Lindström, Jan & Nilsson, Jenny, 2014: Finns det nationella svenska kommunikationsmönster? Tilltal i läkare-patientsamtal i Sverige och Finland. I: *Svenskans beskrivning 33*, red. av Jan Lindström m.fl. Helsingfors: Helsingfors universitet. S. 343–352. Tillgänglig: <<https://helda.helsinki.fi/handle/10138/144466>>.
- Norrby, Catrin; Lindström, Jan; Nilsson, Jenny & Wide, Camilla, 2021: Interaktion och variation i pluricentriska språk: Kommunikativa mönster i sverigesvenska och finlandssvenska. Slutrapport från ett forskningsprogram. RJ:s skriftserie 21. Stockholm: Riksbankens Jubileumsfond i samarbete med Santérus Förlag. Tillgänglig: <<urn:nbn:se:su:diva-196399>>.
- Pettersson, Gertrud, 2005: Svenska språket under sjuhundra år. 2:a reviderade upplagan. Lund: Studentlitteratur.
- Reuter, Mikael, 1997: Hur annorlunda är finlandssvenskan? I: *Svenskan i Finland 4*, red. av Saara Haapamäki. Skrifter från svenska institutionen vid Åbo Akademi nr 3. S. 169–179.
- Reuter, Mikael, 2015: Finlandssvenskt uttal. I: *Gruppspråk, samspråk, två språk*, red. av Marika Tandefelt. *Svenskan i Finland i dag och i går I:2*. Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland Nr 799. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland. S. 19–34. Tillgänglig: <<http://urn.fi/URN:NBN:fi:sls-978-951-583-492-8>>.
- Riad, Tomas, 2015: Prosodin i svenskans morfologi. Stockholm: Morfem.
- Ringen, Catherine & Suomi, Kari, 2009: Fenno-Swedish VOT: Influence from Finnish? I: *Proceedings FONETIK 2009*, red. av Peter Branderud, Francisco Lacerda & Hartmut Traunmüller. Stockholm: Institutionen för lingvistik, Stockholms universitet. S. 60–65.
- Ringen, Catherine & Suomi, Kari, 2012: The voicing contrast in Fenno-Swedish stops. *Journal of Phonetics* 40(3). S. 419–429. Tillgänglig: <<https://doi.org/10.1016/j.wocn.2012.02.010>>.
- Selenius, Ebba, 1972: Västnyländsk ordaccent. Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland Nr 451. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland.
- Selenius, Ebba, 1984: Pargas med akut och Pargas med grav. I: *Festskrift till Åke Granlund 28.4.1984*, red. av Lars Huldén. Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland Nr 517. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland. S. 223–228.
- Stenberg-Sirén, Jenny, 2015: Finlandssvensk kvantitet i etern. I: *Svenskan i Finland 15*, red. av Mona Forsskåhl, Marja Kivilehto, Johanna Koivisto & Pasi Metsä. Tammerfors: Tammerfors universitet. S. 325–349. Tillgänglig: <<https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-44-9937-1>>.
- Stenberg-Sirén, Jenny, 2018: Språk och språkideologier i radio och tv. Standardspråk och språkstandarder i finlandssvenska radio- och tv-nyheter. *Nordica Helsingiensia* 50. Helsingfors: Helsingfors universitet. Tillgänglig: <<http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-4009-8>>.
- Svahn, Margareta & Nilsson, Jenny, 2014: Dialektutjämning i Västsverige. Göteborg: Institutet för språk och folkminnen.

- Tarkiainen, Kari, 2008: Sveriges Österland. Från forntiden till Gustav Vasa. Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland Nr 702:1. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland.
- Thelander, Mats, 1992: Med dialekten i bagaget. I: Tal och samtal, red. av Siv Strömquist. Lund: Studentlitteratur. S. 177–194.
- Thelander, Mats, 1996: Från dialekt till sociolekt. I: Svenskan i tusen år. Glimtar ur svenska språkets utveckling, red. av Lena Moberg & Margareta Westman. Skrifter utgivna av Svenska språknämnden 81. Stockholm: Norstedts förlag. S.163–181.
- Vihanta, Veijo; Leinonen, Kari & Pitkänen, Antti, 1990: On Rhythmic Features in Finland-Swedish and Sweden-Swedish. I: Nordic Prosody V, red. av Kalevi Wiik & Ilkka Raimo. Åbo: Åbo universitet. S. 325–350.